

aliquo interdicto possessorio adipiscenda, retinenda, vel recuperanda, & lis contestatur, in eo quod eo ipso, fit interrupta prescriptio in proprietate, ut teneatur possessor de novo prescribere, attentis verbis hujus legis. Sed certe iste intellectus non potest esse verus, nec potest procedere; quia lis vel iudicium super possessione nullo modo tangit proprietatem, quia sunt penitus diversa, & unum nihil habet commune cum alio, argumento text. cum materia in leg. Naturaliter, s. Nihil commune de Acquirenda possessione. (n)

4 Sensus vero secundae conclusionis est: quod, facta interruptione prescriptionis in proprietate, aliquo de praedictis modis supra declaratis, interruptitur ipsa possessio quam habet reus conventus: quia consideravit nostra lex, quod diligentia actoris & domini in proprietate prodest ei in possessione, ut virtus ejus ad eam extendatur; maxime quia multoties unum ponitur pro alio, ut in leg. Interdum. de Verborum signifi. Sed certe iste intellectus non est verus nec procedit: quia si fertur sententia pro actore in proprietate, ipsam rem & possessionem recuperavit, & quousque mandetur executioni semper durat possessio: si vero fertur pro reo possessore, non interruptitur possessio, imo potius confirmatur; quia interruptio facta in uno articulo vel causa non prodest in alio, ut in cap. Auditis de Prescript. Ideo dico, quod secundus verus & subtilis intellectus ad istam legem sit: quod, facta interruptione prescriptionis in proprietate, interruptatur prescriptio possessionis; quia per annum continuum a tempore quo habuit rem non prescribit possessionem cum effectibus ejus, quam alias prescriberet si lis non moveretur in proprietate, secundum leges hujus regni & earum dispositionem, ut in leg. 1. tit. 13. lib. 3. Ordinam. & in leg. 1. tit. 11. lib. 2. For. II. & leg. 192. in II. styli, & leg. 242. eisdem II.

TEXT. LXVI.

Ninguno sea obligado de se arrayger por demanda de dinero que le sea puesta, sin que preceda informacion de la deuda, a lo menos sumaria de testigos, o de escriptura autentica.

(n) Confirmatur hoc ex doct. Bartol. in leg. 2. Cod. de Fructibus, & litium expensis, num. 44 ubi dicit, quod litis contestatio operatur sicut sententia, ut in alia causa, vel inter alias personas non operetur, sic sententia super possessorio non operetur in proprietate leg. Et an eadem, s. Si quis interdicto, ff. de Exception. rei judicata facit etiam doctrina Bart. in leg. Julianus 9. s. Si quis rem vers. Proinde, ff. ad Exhibendum, quod litis contestatio super exhibitione non interruptit prescriptionem receptam.

Id est: Nemo teneatur \* satisfacere pro debito pecuniario quod ab ipso petatur, nisi procedente debiti cognitione, saltem summaria per testes, aut aubenticam scripturam.

\* Arraygarse significat sufficientem debiti æquivalentiam apud creditorem oppignorare in securitatem debiti, Gallicè, nantir.

COMMENTARIUM

In Legem LXVI.

SUMMARIUM.

- 1 Quando quis tenetur satisfacere pro debito?
2 Si quis non satisfacit, an possit, incarcerari?
3 Quando causa supervenit de novo, quis tenetur satisfacere, secus si illa causa erat, quando factus est contractus.

Nota ex ista lege, quod nemo tenetur satisfacere pro debito pecuniario sine eo quod precedat cognitio debiti, saltem summaria per testes vel scripturam

Pro cujus perfecta intelligentia & declaratione presuppono: quod de jure antiquo reus conventus actione reali, vel ejus procurator tenebatur satisfacere judicatum solvere: conventus vero actione personali non tenebatur satisfacere; procurator vero ejus sic. Actor vero agens suo proprio nomini actione reali non tenebatur satisfacere; procurator vero ejus tenebatur satisfacere dominum ratum habere: agens vero actione personali suo proprio nomine non tenebatur satisfacere; procurator vero ejus sic: Ista omnia ponit & probat textus in s. 1. Institut. de Satisfactione. & ibi communiter DD. Hodie tamen de jure novo indistincte in qualibet causa & persona nemo tenetur satisfacere judicatum solvere; sed tantum de Judicia sisti. Si vero possidet immobilia, indistincte nullam satisfactionem tenetur dare: textus est in leg. Sciendum, ff. Qui satisfacere cogant. text. in s. Sed hodie institut. de Satisfat. Quod tamen intellige & declara, ut possidens immobilia non teneatur

satisfacere, quando possidet ea cum titulo jure domini, vel quasi, mediante titulo & bona fide, vel saltem cum bona fide sine titulo; quia utroque casu videtur cessare presumptio fugae: secus vero si possideat sine titulo, & cum mala fide: ita notabiliter tenet & declarat Bartol. & communiter DD. in dict. leg. Sciendum. Item intellige, & declara, quando possidet ista immobilia in loco jurisdictionis, non in alio; secundum praedictos DD. ibi: Item etiam adde pro extensione & declaratione praedictorum, quod ille qui habet annuos redditus certos in aliquo fundo certo & determinato ad hoc specialiter obligato, computantur inter immobilia, & censetur possessor rerum immobilium; alia non: argumento textus in leg. Jubemus nulli, Cod. de Sacrosanct. Eccles. text. in leg. Hac edita, s. His illud, Cod. de Secund. nupt. text. in leg. fin. s. fin. ff. de Contrahend. empr. text. in Clementina exivi, de verbor. signifi. & in expresso ita tenet originaliter Guiller. in dict. leg. Sciendum, ff. Qui satisfacere cogant. & ibi Bartol. Alberic. & communiter DD. Ex quibus apparet & resultat verus intellectus & declaratio ad istam legem; ut intelligatur quando reus conventus actione personali non est solvendo, & sic tenetur de jure satisfacere: secus vero alia, si est idoneus & solvendo, quia possidet immobilia; quia tunc non tenetur satisfacere: Et tantum hoc addit ista lex juri communi; ut in casu quo sit pauper & teneatur satisfacere, intelligatur, si precedat summaria cognitio debiti, de qua in ista lege.

Item etiam adde, quod in casibus in quibus quis tenetur satisfacere, ut supradictum & declaratum est, si non potest fidejussores dare, debet incarcerari, ut in leg. 2. tit. de los Emplazamientos, lib. 3. For. II. & ibi late Roder. Suar. & tenet etiam in presenti Palac. Rubeus, & Paul. de Castro & communis opinio, in leg. 2. ff. Soluto matrimonio, penult. column. Item etiam adde & extende istam legem, ut procedat nedum super debito certo & liquido, sed etiam super incerto & non liquido: ita Palac. Rubeus hic num. 36. Item etiam adde, quod ista summaria informatio & cognitio debiti quae debet precedere, consistit in hoc, quod duo testes etiam non citata parte, nec cum ordine juris deponant coram iudice de debito, & paupertate, & suspensione debitoris; argumento praedictorum juris: ita etiam Palac. Rubeus hic num. 41. & nota; quod non sufficeret juramentum creditoris: ita Bald. in leg. Cum apertissimi de judic.

Item etiam adde, quod praedicta procedunt & habent locum nedum in debito puro & de presenti, sed etiam in debito in diem, vel sub conditione: ita probat textus notabilis in leg. In om-

nibus, ff. de Judic. & ibi Glossa ordinaria, Bartol. & communiter DD. textus in leg. Si creditores, ff. de Privileg. credit. Quae omnia extendit & declara, ut adhuc in praedictis casibus possit creditor petere a iudice, ut faciat sequestrationem bonorum in bonis debitoris, & interdictionem alienationis eorum: textus est singularis & unicus in jure in leg. de Pollicitationibus in fin. ff. de Pollicitat. & ad hoc notat & commendat ibi Bartol. & communiter DD. & reputat mirabilem Alber. & summè commendat Jas. in s. 1. Institut. de Act. num. 180. facit etiam textus in leg. Si Fidejussor, s. Satisfatum, ff. Qui satisfacere cogant. Et si quaeras quod remedium istorum debeat praferri & praestari? Dicerem, quod remedium hujus legis & similitium, quas allegavi de jure communi; scilicet, ut petatur & sufficiat satisfactio; & si illa non praestet, fiat sequestratio.

Nunc vero limita & intellige omnia praedicta, quando suspitio & causa, per quam praestatur ista satisfactio, supervenerit de novo post debitum contractum: secus vero si ista justa causa suberat tempore contractus, quia debitor tempore, quo contraxit erat pauper & suspectus; quia tunc non tenetur praedictam satisfactionem praestare nec sequestrationem pati: quia imputet sibi creditor, qui talem debitorem elegit: ita probat textus in leg. Si ab arbitrio, s. Qui ex causa, ff. Qui satisfacere cogant. text. in leg. Qui bona fide, s. Ab illo, ff. de Damno infecto, text. in leg. Si is a quo, ut in poss. legat, text. in leg. fin. Cod. de Spons. & tenet Bartol. in leg. fin. ff. de Feriis. Paul. de Castr. & alii DD. in dict. leg. In omnibus, ff. de Judic. Bald. in leg. Creditor, la 2. ff. Si certum petat. Palac. Rubeus, in sua Reper. fol. 62. Roder. Suar. in Reper. leg. Quoniam in prioribus, de inoffic. testam. fol. 177. col. 1. vers. Et quamquam; Ex quibus etiam inferitur secundum eos, quod non potest debitor capi tamquam suspectus, si illa suspitio inerat tempore contractus. Unum tamen est, quod praedicta videntur procedere quando debitor sui culpa incidit in inopiam, suspensionem, vel paupertatem: secus vero si casu fortuito sine culpa; quia tunc non tenetur satisfacere, nec potest capi: ita probat text. in leg. Si creditores, vers. Planè, ff. de Privileg. credit. per quem ita tenet Paul. de Castr. in dict. leg. In omnibus, ff. de Judic. Contrarium tamen in hoc tenet Bald. in leg. Ubi adhuc, Cod. de Jurdot. 4. col. & ista opinio mihi videtur verior, & probatur per jura, quae indistinctè loquuntur.

TEXT. LXVII.

Ningun juramento, aunque el Juez lo mande de hacer, o la parte lo pida, no se haga

en San Vincente de Avila, ni en el herrojo de Santa Agueda, ni sobre Altar, ni cuerpo santo, ni en otra Iglesia juradera, so pena de diez mil maravedis para la nuestra Camara y Fisco al que lo jurare, y al Juez que lo mandare, y al que lo pidiere o demandare.

Id est: Nullum iusjurandum, etiam a iudice impositum, aut ab adversa parte postulatum, fiat apud sanctum Vincentium Avulensem, aut in viciniam sanctum Agatham, nec super Altare, aut sancto quopiam cadavere, nec in alia Ecclesia iuramentis (H. juradera) frequentata, sub multa decem millium maravedisiorum ad nostrum cubiculum & fiscum (applicandum) juranti, iudici precipienti, & parti adverse postulanti aut exigenti.

## COMMENTARIUM

### In Legem LXVII.

#### SUMMARIUM.

- 1 Juramentum quomodo debet prestari?
- 2 An possit quilibet de populo accusare de isto delicto iuramenti, quando quis jurat super rebus sacris?

Nota ex ista lege, quod nemo potest in isto regno iuramentum prestare super rebus sacris hic nominatis & designatis, etiam de consensu, licentia, & mandato iudicis, sub pena hic contenta fisco applicanda; quam incurrit ipse jurans, & adversa pars qua petit, & ipse iudex qui consensit vel mandavit.

Pro cuius perfecta declaratione dico, & presuppono, quod regulariter de iure communi quodlibet iuramentum decisorium, vel calumniae, vel voluntarium, vel necessarium, regulariter debet fieri & prestari modo & forma communi, ut in toto titulo, ff. & Codic. extra, de Jurejur. tamen de consensu & voluntate potest fieri in qualibet Ecclesia, pio loco, vel re sacra: textus est singul. in leg. generaliter, §. final, Codic. de Rebus creditis, ibi: Sive sub ipso iudice prestari oportet iuramentum, sive in domibus, sive in sacris scripturis tactis, sive in sacrosanctis oratoriis, & ibi notant & commendant DD. precipue Salicet, qui reputat mirabilem: & illum textum ad hoc notat & commendat Bald. in capit. 1. de Nova forma fidelitatis, column. 1. num. 2. idem Bald. in capit. 1. §. Item sacramenta, column. 2. num. 4. de Pace tenenda & iure firmam, column. 2. num. 4. probat expressè lex 1. juncta leg. 19. tit. 11. part. 3. Confirmatur ex definitione iuramenti: quia iuramentum est: Dictum, assertum,

vel promissum sacra rei attestatione firmatum: ita Bald. in dict. cap. 1. §. 1. Item sacramenta, column. 2. num. 3. Quod limita & intellige, praeterquam si fiat iuramentum purgationis vulgaris, submittendo, se evidenti periculo, in ferro igneo vel, praelio, aut alio simili casu, quod vult, subire, si verum non dicat: quia illud non valet nec potest fieri; nec, si fiat, habet effectum; quia videtur tentari Deus: text. est in cap. Menan. 2. quest. 5. text. in cap. ex tuarum de Purg. canon. text. in cap. 1. & per tot. de Purg. vulg. & ibi Gloss. ordinaria & communiter DD. Quibus deductis & praesuppositis, dico, quod vult ista nostra lex, quod similiter sit reprobatum & prohibitum iuramentum super istis rebus sacris, quia solent in eis miracula apparere; & committere litem vel negotium huic miraculo, esset tentare Deum; ideo per nostram legem reprobatur, & prohibetur: & ista est ratio vera & fundamentalis hujus legis.

Item adde & extende dispositionem hujus legis, ut quilibet de populo possit accusare de isto delicto & poena: quia licet regulariter omne delictum censeatur privatum nisi lege dicatur quod sit publicum, & soli parti offensae quaeratur jus, actio vel accusatio, & non alteri, modò agatur civiliter; modò eriminaliter, ut in leg. 3. §. final. ff. de Privat. & in leg. final. ff. de Privat. delict. & in leg. Manifestissimi, Codic. de Furtis, & ibi Glossa ordinaria, & communiter DD. & tenet Bartol. Imol. & communiter DD. in leg. 1. ff. de Publ. judic. Bald. & DD. in Rubr. Cod. Qui accus. non possunt, idem Bald. & communiter DD. in leg. Transigere, Cod. de Trans. Abb. & Canon. in cap. cum P. Manconela de Accusat. etiam si pro tali delicto imponatur poena mortis, ut est Glossa singularis & unica in leg. pen. ff. de Cond. caus. dat. caus. non secum. quam ibi notant & commendant communiter DD. & dixit unicam Bald. in cap. Ac si Clerici, de Judic. column. 4. num. 17. tamen delictum quod respicit offensam Dei dicitur publicum, & ejus accusatio competit cuilibet de populo: Primò, quia illud quod fit in offensam Dei, dicitur fieri in omnium injuriam. Secundò, quia aliàs tale delictum remaneret impunitum, ex quo nulla privata persona sit offensa: ita probat text. in leg. 4. Cod. de Har. & ibi notat & commendat Jac. Butr. & communiter DD. textus in leg. Quod senatus, ff. de Injur. Et in expressò istam sententiam & conclusionem tenet Bartol. & communiter DD. in leg. 1. ff. de Publ. jud. column. 2. Bald. in leg. Reos. Cod. de Accusat. Ana. in cap. 2. de Malef. Angel. & communiter DD. in §. 1. Institut. de Publ. jud. Ex quibus clarè infero & teneo, quod in casu hujus legis accusatio per-

pertinebit cuilibet de populo. Item etiam infero, quod accusatio poene contra blasfemos in regno nostro competit etiam cuilibet de populo.

## TEXT. LXVIII.

SI alguno pusiere sobre su heredad algun censo, con condicion que si no pagare á ciertos plazos, que caiga la heredad en commisso; que se guarde el contracto, y se juzgue por él, puesto que la pena sea grande, y mas de la mitad.

Id est:

Si quisquam imposuerit censum aliquem pradio suo ea conditione, ut nisi solverit ad certos terminos pradium incidat in commissum; contractus servetur, & juxta illum judicetur, nec obstat quod poena sit gravis & plusquam dimidium.

## COMMENTARIUM

### In Legem LXVIII.

#### SUMMARIUM.

- 1 Quis dicatur verus dominus; quasi dominus; Superficiarius, & feudatarius?
- 2 Quis dicatur emphyteuta, & censuarius?
- 3 Differentia qua sunt inter emphyteutam & censuarium.
- 4 An poena posita in contractu emphyteutico vel censuario debeat servari, licet sit magna?
- 5 Si emphyteuta conveniatur pro annuis pensionibus praeteritis, & non possit probare se solvisse pensionem earum, si probat solvisse in tribus annis proximis praeteritis, videtur solvisse in aliis.

Nota ex ista leg. quod omne pactum, conditio, vel poena posita inter partes in contractu census debet servari, licet poena sit excessiva & ultra dimidiam iusti pretii.

Pro cuius perfecta intelligentia & declaratione dico, quod quidam est verus & proprius dominus rei; scilicet, ille qui habet verum, proprium, perfectum, & absolutum jus in re alienandi & disponendi: text. est in leg. Si quis vi, §. Differentia, ff. de Acquirenda possession. text. in leg. 1. & per tot. ff. de Acquirendo rerum domin. text. in leg. 1. & per tot. ff. & Cod. de Donat. text. in leg. Re mandata, Cod. Mandat. text. in leg. 1. & per tot. ff. & Cod. de Rei vend. Quidam est quasi dominus; scilicet, ille qui habet & acquisivit rem à non domino cum titulo & bona

Anton. Gomez. ad Legem Tauri.

fide, cum facultate praescribendi: text. est in leg. 1. & per tot. ff. de Public. text. in §. Sed iste quidem, Instit. de Actio. Quidam est proprietarius; scilicet, ille qui habet nudam, & solam proprietatem in re. Quidam fructuarius; scilicet, ille qui habet tantum usumfructum in ea, ut in leg. 1. & per tot. ff. & Cod. de Usufruct. Quidam est superficiarius; scilicet, ille qui habet superficiem tantum in domo vel re alterius, & in solo, & fundamento ejus nihil juris habet; quam superficiem emit à domino, vel ei aliquam pensionem annuam solvit text. est in leg. Superficiario, ff. de Rei vend. & ibi communiter DD. text. in leg. 1. & per tot. ff. de Superficiebus, & tenet, & declarat Bartol. & DD. antiqui in leg. fin. eodem titul. Jas. notat, & Moderni in leg. 3. §. Si ego, ff. de Oper. novi nuntiat. column. 2. num. 2. Cujus virtus & natura est, quod possit rem vindicare tamquam utilis dominus; Item, quod possit novum opus nuntiare; item, quod destructa & perempta superficie igne vel alio casu fortuito, pereat in totum superficies, etiam si suis sumptibus vellet aedificare; ut dictis iuribus probatur, & tenet Bald. in Rubric. Cod. de Jure emphyteut. & Moderni in dict. leg. 3. §. Si ego de oper. novi nunt. Quidam est feudatarius; scilicet, ille qui rem immobilem à domino recepit utendam & fruendam respectu usufructus, & in recompensam ipse & haeredes sui masculi in perpetuum aliquod servitium personale domino annuatim offerant: ita probat text. in cap. 1. §. fin. Quib. caus. feud. amittatur, in lib. 1. Feud. & tenet Bald. column. 3. num. 8. in praeludis Feudorum 18. & ibi Jac. de Belloviso, column. 1. & quest. Alvarot. in proemio Digestor. quest. 5. Jacob. de Sanct. Georg. in tract. Feud. in verb. in feudum, fol. 23. Martin. de Laude in proem. Feud. column. 2. quest. 1. & ibi Curt. column. 12. quest. 6.

Quidam est emphyteuta; scilicet, ille qui super re immobili à domino tradita, & reservato sibi directo dominio, & utili translato, impo- suit & promisit solvere aliquam annuam pensionem in perpetuum, pretio interveniente vel non, in recognitionem directi domini, vel recompensam fructuum: ita probat text. in leg. 1. & per tot. Cod. de Jure emphyt. text. in leg. 1. & per tot. ff. Si ager veftig. vel emphyt. text. in cap. Potuit de locato: text. in §. Aded, Instit. de Locat. & cond. text. in Authent. Si quas ruinas, Cod. de Sacrosanct. Eccles. text. in Authent. Qui rem. eod. tit. & utrobique Glossa ordinaria, & communiter DD. & tradit etiam Specul. in tit. de Locat. & conduct. §. Nunc aliqua. Bartol. & Moderni in leg. Si mihi & Titio, ff. de Verbor. oblig. & probat lex penult. & final.

Iii 2

iii.